

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Nr 15 • 9. september 2008

TEATAJA

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja häälekandja, asutatud 1925. aastal

Kaubanduskoda avas ärihooaja Tallinna Loomaaias

30. augusti päikeseline ilm tõi Tallinna Loomaaias rõõmustavalt palju Kaubanduskoja liikmete ja koostööpartnerite esindajaid. Ärihooaja avas Kaubanduskoja juhatuse esimees Toomas Luman, kelle kõnet saate lugeda käesolevast Teatajast. Tallinna Loomaaias poolt lausus tervitussõnad direktor Mati Kaal ja Tallinna Loomaaias Sõprade Seltsi esindaja Ülo Kotkas.

Tegevust jagus nii täiskasvanutele kui ka lastele. Üritusel toimus ka tradit-

siooniline visiitkaardiloterii, mis hoidis põnevust kuni ürituse lõpuni. Võideti palju toreid koostööpartnerite poolt välja pandud auhindu, peaauguhinna - Estraveli ja Finnairi reisivautšeri Amsterdamis kahele - võitis Jüri Vössokov R-Kiosk Eestist.

Ärihooaeg 2008/2009 sai rõõmsalt üheskoos avatud. Täname kõiki osalejaid, toetajaid ja koostööpartnereid ning soovime kõigile edukat ja meeldivat ärihooaega!

TÄNA LEHES:

**Ärihooaeg
2008/2009
avatud!**

Seadusandlus		Ärihooaja alguses jõustunud ja jõustuvatest seadustest
		Tubakatoodete aktsiisi põhimõtetest ja määradest
		Uuest hasartmängumaksuseadusest
Etikett		Vastuvõtu korraldamine
Innovatsioon		Edukas toodete ja teenuste planeerimine

VENEKEELNE LAOJUHTIMISE TREENING

Emakeelne professionaalne täiendõpe tagab parima võimaliku tulemuse

Toimumiskoht	Clarion Hotell Euroopa Paadi 5, 10151 Tallinn
Toimumisaeg	8.-9. oktoober 2008 kell 09.00-17.00
Töökeel	Vene keel
Instruktor	Sergei Stepuhhov

Milles treening seisneb?

Treeningul omandatakse lao edukaks juhtimiseks olulised baastadmised ja oskused, lähtudes põhimõttest, et kindlaks määratud parameetritega ladu on olemas. Laojuhi ülesandeks on eksisteerivate piirangute tingimustes lao võimalikult efektiivse toimimise tagamine. Iga teoorias läbitava teema kohta on koostatud selgitavad harjutused, mida sooritatakse nii individuaalselt, kui ka meeskonnatöö vormis. Treeningu edukalt läbinuile väljastatakse tunnistused.

Kellele on treening mõeldud?

Sensei venekeelne laojuhtimise treening on mõeldud eelkõige lao- ja logistikajuhtidele ning spetsialistidele.

Maksumus: 9 900,00 EEK osaleja kohta. 4 või enama osaleja korral samast ettevõttest 9000,00 EEK osaleja kohta. Hinnasoodustus -10% ettevõttele, kes on aasta jooksul osalenud vähemalt ühel Sensei korraldatud üritusel, või kuuluvad Eesti Logistikaühingusse. Hindadele lisandub käibemaks. Maksumus sisaldab osalemist kahepäevasel treeningul, materjale iseseisvaks tööks, kohvipause ja lõunasööke.

Registreerumise tähtaeg: 1. oktoober 2008

2008 sügisel toimuvad lisaks järgmised Sensei eestikeelsed treeningud:

- Sensei nõudluse prognoosimise tehnikate treening (15.-16. oktoober 2008)
- Sensei strateegilise ostujuhtimise treening (20.-21. oktoober 2008)
- Sensei taktikalise ostujuhtimise treening (22.-23. oktoober 2008)
- Sensei logistika baastreening (29.-30. oktoober 2008)
- Sensei Logistikatreening II- Logistikaüsteemi audit (26.-27. november 2008)

Treeningute tutvustused, detailsed programmid ja osalustingimused leiate meie kodulehelt www.sensei.ee

Registreerumine: Internetis www.sensei.ee või e-postiga sensei@sensei.ee või telefoni teel +372 50 999 00

SISUKORD

Ärihooaja avamine	4
Eesti majandus ei ole väljasuremisohus	
Seadusandlus	6
Ärihooaja alguses jõustunud ja jõustuvatest seadustest	
Euroopa Komisjon soovib üle vaadata senised tubakatoodete aktsiisi põhimõtted ja määrad	8
Uus hasartmängumaksu seadus mõjutaks oluliselt kaubanduslike loteriide korraldamist	9
Koja teenused	10
Kaubanduskoja teenused ettevõtjatele	
Etikett	12
Omas majas omad reeglid ehk räägi inimesega!	
Innovatsioon	14
Kuidas tooteid ja teenuseid edukalt planeerida?	
Rahvusvahelised üritused	15
Koolitus	18
Riigihanketeated • Koostööpakkumised	20
Juubilarid	21

KALENDER

13.–16. september	Prantsuse äridelegatsioon Kaubanduskojas Liina Pello • Tel: 604 0091 • E-post: liina.pello@koda.ee
16.–18. september	Äriviit Vilniusesse ja Kaunasesse Viive Raid • Tel: 604 0080 • E-post: viive@koda.ee
18. september	Ettevõtluskonkursside võitjate väljakuulutamine Piret Salmistu • Tel: 604 0060 • E-post: piret@koda.ee
24. september	Koolitussari „Ettevõtluse eduks“ Võrumaal Tiia Randma • Tel: 604 0065 • E-post: tiia@koda.ee
24. september	Seminar „Asjaajamine ja dokumendihaldus kaasaegses organisatsioonis“ Kati Krass • Tel: 443 0989 • E-post: kati@koda.ee
25. september	Koolitussari „Ettevõtluse eduks“ Tartus Tiia Randma • Tel: 604 0065 • E-post: tiia@koda.ee
1. oktoober	Koolituspäev „Ettevõtluse eduks“ Jõhvis Tiia Randma • Tel: 604 0065 • E-post: tiia@koda.ee
2. oktoober	Koolituspäev „Ettevõtluse eduks“ Lääne-Virumaal Tiia Randma • Tel: 604 0065 • E-post: tiia@koda.ee
8. oktoober	Seminar: „Finantsplaneerimine“ Kati Krass • Tel: 443 0989 • E-post: kati@koda.ee
16. oktoober	Soome äripartnerina – Kuidas avada uksi? Liina Lainen • Tel: 604 0083 • E-post: liina@koda.ee
3.–7. november	Äriviit Valgevenesse Viive Raid • Tel: 604 0080 • E-post: viive@koda.ee

Tähelepanu!

Kaubanduskoja telefoninumbri on muutunud!

KAUBANDUSKODA

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda • Toom-Kooli 17, 10130 Tallinn
Tel: 604 0060 • Faks: 604 0061 • E-post: koda@koda.ee • www.koda.ee

Teenuste osakond	Tel: 604 0077 • konsultatsioon • päritolusertificaadid • ATA-Carnet • tollikonsultatsioonid Tel: 604 0080 • äridelegatsioonid • messid • kontaktpäevad Tel: 604 0081 • Kölni messid • Tel: 604 0082 • Stockholmi messid Tel: 604 0082 • koostööpakkumised • raamatukogu
Politiikakujundamise- ja õigusosakond	Tel: 604 0060 • konsultatsioon • majanduspoliitiline tegevus
Turundus- ja liikmesuhete osakond	Tel: 604 0089 • liikmeks astumine • liikmesuhted • avalikud suhted • Tel: 604 0085 Teataja toimetis • toimetaja Kadri Liimal • Tel: 523 6146 • E-post: kadri@koda.ee
Raamatupidamine	Tel: 604 0067
Kaubanduskoja Tartu esindus	Pikk tn 14, 51013 Tartu • Tel: 744 2196
Kaubanduskoja Pärnu esindus	Ringi 35, 80010 Pärnu • Tel: 443 0989
Kaubanduskoja Kuressaare esindus	Tallinna 16, 93811 Kuressaare • Tel: 452 4757
Kaubanduskoja Jõhvi esindus	Pargi 27-203, 41537 Jõhvi • Tel: 337 4950

TOOMAS LUMAN
Juhatuse esimees

Eesti majandus ei ole väljasuremisohus

Kaubanduskoja juhatuse esimees Toomas Lumani kõne ärihooaja 2008/2009 avamisel.

Kui Kaubanduskoja peadirektor teavitas juhatust, et selle aasta Ärihooaja avamine on plaanis korraldada loomaaias, küsis üks juhatuse liikmetest, kummal pool puurivõret me oleme? Täiesti asjakohane küsimus, sest kui tänaseid ajalehti loeme, võib jääda mulje, et Eesti ettevõtja ja majandus on väljasuremise ohus.

Vaadates siin aga Teie hulka, on ilmselge, et seda ohtu pole. Küll aga on põhjust avatud pilgul loomaaias ja looduses ringi jalutada ning sellest üht-teist õppida. Maailma ajalugu tunneb poliitikuid ja riigijuhte, kes on läinud võitlusesse loodusega ning kippunud eitama looduse seadusi. Täna majanduses toimuvate muutuste ja ilmselgete tõsiasiade eiramine paistab ka meie riigijuhtide käitumisele omane olevat.

Kui muutunud majandustingimused on sundinud paljusid ettevõtjaid oma firmas suuremat efektiivsust otsima, et konkurentsist vastu pidada, siis kokkuhoiu- ja koondamisplaanid avalikus sektoris on seni jäänud jutu tasemele. Ma arvan, et vajalike muutustega venitamine tuleb vaid kahjuks. Viimaste kuude eelarvearutelude

käigus on avalikkusesse paisatud hulk ettepanekuid, justkui testides ettevõtjate reaktsiooni ja valuläve. Räägitud on nii käibemaksu tõstmisest, tulumaksu alandamise peatamisest, automaksust kui mitmest muust ideest. Kõik see viitab peataolekule ja ettevõtlusele selline õhkkond igatahes kaasa ei aita. Valitsuse roll käesolevas situatsioonis on öelda ettevõtjatele, et keskkond ja tingimused püsivad stabiilsena ja seeläbi kaasa aidata uue tõusu tekkimisele. Ettevõtjavenulike ja maksukoormust tõstvate ideede rohkus sunnivad jõulisemalt kui eales varem ettevõtjatele meelde tuletama, et meie huvisid esindada ja kaitsta ning poliitikute vallatud mõtteid tasakaalustada saame vaid ise, koondudes ettevõtjate esindusorganisatsiooni katuse alla. Enamus populistlikke valimislubadusi on parteidele kallimad, kui lubadus hoida ettevõtjatele maksukoormus kolmandikul sisemajanduse kogutodangust.

Kui kellelegi üldse loota saab majanduskasvu taastumisel, siis oleme need meie ise. Ettevõtjate kiire kohanemis- ja õppimisvõime ning ettevõtete paindlikkus aitavad meid selgi korral. 1. septembril lähevad

kümned tuhanded lapsed kooli. Ka ettevõtjad lähevad uuel ärihooajal piltlikult öeldes kooli, kuid seekord on see juba ülikool, kus tuleb ise kõvasti rohkem tööd teha ja ka teadmised, mida omandatakse on keerulisemad. Ülikoolihariduse konkurentsivõime määrab tänapäeval kooli ja õppeprogrammi rahvusvahelises. Täpselt sama kehtib ettevõtete kohta. Neid, kes suudavad oma tootearenduses kasutada kaasaegseid teadmisi ja tehnoloogiaid ning tunnetada turunduses eksporditurgude trende, saadab edu. Edu võimaldab oskus teha koostööd.

Kaubanduskoda tahab ja saab selles teile abiks olla - märkimisväärselt suur hulk tegevusi, projekte ja infot on suunatud liikmete ekspordivõime tõstmisele. Me tahame teile abiks olla partneriotsingu, sihtturuseminaride, eksporditurunduskoolituste, äridelegatsioonide korraldamiste ja muude ürituste läbi.

Me tahame, et Koja liikmed oleks valmis uueks kasvupeerioidiks, sest nagu loodusestki teame, on sügis parim aeg kevadeks valmistumisel.

Jõudu ja edu teile uuel ärihooajal! **KT**

Ettevõtjavenulike ja maksukoormust tõstvate ideede rohkus sunnivad jõulisemalt kui eales varem ettevõtjatele meelde tuletama, et meie huvisid esindada ja kaitsta ning poliitikute vallatud mõtteid tasakaalustada saame vaid ise, koondudes ettevõtjate esindusorganisatsiooni katuse alla.

Meeleolu loomisega sai suurepäraselt hakkama Jaan Kirss ja tema bänd. Äärmiselt haarvalt jutustas lugusid loomadest Aleksei Turovski. Perepäeva noorimad osalejad tulid hea meelega kaasa tantsima jenkat. Väga populaarne oli Eesti Südameliidu Tervisetelk, kus sai kontrollida vererõhku, keha rasvasisalduse protsenti, kehamassiindeksit jms. Kätt sai proovida joonistades ja klaasvitraaže tehes ning väga menukad olid Olde Hansa ja Gallo Trei käsitööletid, kust leidis kindlasti paljude jaoks midagi toredate ja meelepärast kaasa ostmiseks. Lastealal haaras paljusid noorimaid osalejaid Mikumanni Lasteteatri etendus „Kõige parem”.

Kogu pildigaleriid vaata
<http://pilt.delfi.ee/album/89081>

REET TEDER
Politiikadirektor

Ärihooaja alguses jõustunud ja jõustuvatest seadustest

Aitamaks orienteeruda varem vastu võetud, kuid käesoleva sügise alguses jõustuvates seadustes ja seaduse- ning määruste muudatustes, toon siinkohal väikese ülevaate nende õigusaktide lähiajal jõustuvatest muudatustest, mis võivad puudutada paljusid meie liikmeid.

LÜHIDALT

Alates 1. septembrist jõustus tulumaksuseaduses koolituskulude mõistet muutev säte. Muudatus on oluline füüsilisele isikule, kellel on õigus koolituskulusid oma maksustatavast tulust maha arvata.

•••

Kui tähtajalise lepingu alusel töötav isik jätkab töötamist sama tööandja juures pärast lepingu lõppemist, on sotsiaalmaksu maksja kohustatud töötamise jätkamisest haigekassale teatama seitsme kalendripäeva jooksul.

•••

1. oktoobrist saab jäätmekäitleja poolt ohtlike jäätmete saatekirja koostada ainult digitaalselt ja selles sisalduvad andmed tuleb esitada keskkonnaministri määratud veebipõhisesse andmebaasi. Ka ohtlike jäätmete käitluslitsentsi tingimuste juures muudub digitaallkirjastatud dokument olulisemaks.

Aljärgnev valikuline loetelu ei ole ammendav. Lisaks siintoodule jõustuvad muudatused veel mitmetes õigusaktides, kuid need puudutavad valdavalt kas ettevõtlusega otseselt mitteseotud valdkondi või peamiselt avalikku või väga spetsiifilist sektorit.

1. septembril 2008 jõustus uus kutseseadus. Vastu võeti see 22. mail 2008. Avaldatud: RTI 13.06.2008, 24, 156.

MUUDATUSED KOOlituskulude mõistes

Alates 1. septembrist jõustus tulumaksuseaduses koolituskulude mõistet muutev säte. Selle kohaselt (TMS § 26 lg 2) on koolituskuludeks riigi või kohaliku omavalitsusüksuse haridusasutuses, avalik-õiguslikus ülikoolis, antud õppekava osas koolitusluba, registreeringut Eesti Hariduse Infosüsteemis või õigust kõrgharidustaseme õpet läbi viia omavas erakoolis või eelloetletutega samaväärses välismaa õppeasutuses õppimise või nende õppeasutuste poolt korraldatavatel tasulistel kur-

sustel õppimise eest tasutud dokumentaalselt tõendatud kulud.

See muudatus on oluline füüsilisele isikule, kellel on õigus koolituskulusid oma maksustatavast tulust maha arvata.

Lisaks on koolituskulude muudatusega seotud samuti 1. septembrist jõustunud paragrahvi 571 lõike 2 muudatus. Muudatus puudutab Maksu- ja Tolliametile koolituskulude kohta andmete esitamist. Muudetud säte on järgmine: „Residendist krediidi- või finantseerimisasutus ja mitteresidendist krediidasutuse Eesti äriregistrisse kantud filiaal, samuti riigi või kohaliku omavalitsusüksuse haridusasutus, avalik-õiguslik ülikool ja koolitusluba, registreeringut Eesti Hariduse infosüsteemis või õigust kõrgharidustaseme õpet läbi viia omav erakool on kohustatud Maksu- ja Tolliameti piirkondlikule struktuuriüksusele esitama deklaratsiooni kalendriaastal füüsiliste isikute poolt tasutud käesoleva seaduse §-s 26 nimetatud koolituskulude kohta.”

RAVIKINDLUSTUSSEADUSE MUUDATUSED

1. septembril jõustusid ka ravikindlustusseaduse muudatused, mis on seotud meditsiini-seadmetega. Need puudutavad eelkõige meditsiini-seadmete müüjaid ja kasutajaid. Mõnevõrra laiema mõjuga muudatused ravikindlustusseaduses ja Haigekassa seaduses jõustusid aga 1. augustil 2008. Neid tuleb arvestada kõikidel tööandjatel, kellel on tähtajalise töölepinguga töötajaid. Muudatus näeb ette: „Kui tähtajalise lepingu alusel töötav või määratud ajaks teenistusse võetud isik jätkab töötamist või avalikku teenistust sama tööandja juures või riigi või kohaliku omavalitsuse ametiasutuses pärast tähtajalise lepingu lõppemist või teenistustähtaja möödumist, on sotsiaalmaksu maksja kohustatud töötamise või teenistuse jätkamisest haigekassale teatama seitsme kalendripäeva jooksul.” Muudatused on avaldatud: RTI, 22.07.2008, 34, 210.

Turismiseaduses jõustusid 1. septembrist muudatused, mis

on seotud turismiinfokeskusega. Need on avaldatud RTI 2008, 8, 58.

Paljusid tootjaid ja kauplejaid puudutab kindlasti määrus, mis puudutab patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumist, tootjale tagastamist ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõudeid ja korda.

Päris mitmeid tootjaid ja kauplejaid puudutab Vabariigi Valitsuse 26. septembril 2008 jõustuv määrus nr 124 „Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtsajad”. Selle määruse võttis Valitsus vastu 7. augustil 2008. Määrusega kohustatakse tootjaid kantavate patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmeid tarbijalt turustaja müügikohtade kaudu tasuta tagasi võtma sõltumata sellest, kas tarbija kavatses osta uue patarei või aku või mitte. Tootja kohustuseks on varustada turustajat kogumiseks vajaliku kogumismahuga. Määruses on ette nähtud ka konkreetseid kogumismäärad. Määrus on avaldatud RTI, 14.08.2008, 37, 221.

MUUDATUSED JÄÄTMESAADUSES

Jäätmesaaduses jõustuvad paar muudatust 1. oktoobrist 2008. Need puudutavad digitaaldokumentide kasutusala laiendamist. Kõigepealt jäätmekäitleja poolt ohtlike jäätmete saatekirja koostamisel. Seda saab alates 1. oktoobrist koostada ainult digitaalselt (§ 64 lõige 4) ja selles sisaldu-

vad andmed tuleb esitada keskkonnaministri määratud veebipõhisesse andmebaasi.

Teiseks ka ohtlike jäätmete käitluslitsentsi andmise tingimuste juures (§ 100 lg 1 p 5) muudub digitaallikirjastatud dokument olulisemaks. Nimelt on üheks ohtlike jäätmete käitluslitsentsi andmise tingimuseks see, kui taotlejal on olemas tehnilised vahendid ja võimalus seaduse §-s 64 nimetatud saatekirja koostamiseks digitaallikirjaga kinnitatult ja edastamiseks autoriseeritud kasutajana keskkonnaministri määratud veebipõhisesse andmebaasi.

TOETUSMEETMEID PUUDUTAVAD MÄÄRUSED

Samuti on augusti lõpul jõustunud mitmed toetusmeetmeid puudutavad määrused. Nende sisust aga oleme Teataja varasemates numbrites ka teada andnud. Kuna nende puhul on praktikas taotlejatele veel olulisem teave selle kohta, millal vastavate meetmete all projektide taotlusvoorud välja kuulutatakse, siis soovitan siinkohal jälgida EAS vastavat informatsiooni. Üldise mõjuga toetusmeetmete osas on aga: Vabariigi Valitsuse määruse nr 278 „Toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise ning toetuse andmisel ja kasutamisel toimunud rikkumisest teabe edastamise tingimused ja kord” 17. augustil jõustunud muudatused. Need on avaldatud: RT I 2008, 37, 222. Samuti Vabariigi Valitsuse määruse nr 26 „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse kulude abikõlblikkuse või mitteabikõlblikkuse määramise tingimused ja kord” muudatused. Need jõustusid samuti 17.08.2008 ja on avaldatud RT I 2008, 37, 223. ☑

Koja gallup

Täname kõiki ja palume oma liikmetel ka edaspidi meie küsitlustele aktiivselt vastata Kaubanduskoja kodulehel. Teie vastuste põhjal saame kujundada oma arvamused ja ettepanekud, mille edastame seadusandjale. Teie arvamusest sõltub palju!

Justiitsministeerium on välja töötanud seaduseelnõu, mille üheks eesmärgiks on ülikõrge intressiga nn kiirraenude andmise piiramine. Muudatused puudutaksid laenulepinguid laiemalt ning eelnõuga saate tutvuda siin: <http://www.koda.ee/?id=1300>.

Eelnõust ajendatuna küsisime seekord, kas toetaksite seadusemuudatust, mis võimaldaks laenulepingus (nt kiirraen) kokkulepitud liigkõrge intressi asemel tasuda VÕS-ist tulenevat intressi (hetkel 4% aastas ehk ca 0,01% päevas)?

(Vastajaid 100)

- Ei toeta. Peaks kehtima kokkulepitud intress – 36%
- Liigkõrget intressi peaks saama vähendada olukorrale vastava hariliku intressini – 28%
- Toetan kokkulepitud intressi asendamist VÕS-ist tuleneva intressiga – 29%
- Ei oska öelda – 7%

Kaubanduskoda koostöös Raadio Kukuuga kutsuvad kuulama saadet

MAJANDUSRUM

Alates 3. septembrist taas kolmapäeviti kell 11.00–12.00 Kuku eetris päevakajaline saade Majandusruum. Saadet juhib Vallo Toomet.

10. septembri saates: Majanduskriis või -langus – see on maitseasi. Kes või mis sellest välja veab ja kuidas? Kas väikeettevõtlus võib olla võti mõnast üle saamiseks? Sel teemal arutlevad Kaubanduskoja peadirektor Siim Raie, väikeettevõtja setomaalt Margus Timmo ja uuringufirma Saar Poll juht Andrus Saar.

17. septembri saates: Uha enam otsitakse teid majandussurutisest väljapääsuks. Oodatakse häid uudiseid, sest halbu on iga päev. On see valge laeva ootus? Või paneb surutis ettevõtjad agressiivsemalt tegutsema ning see on hoopis suurem jõud, kui ültal suunatud otsingud? Studios on Eesti Panga asepresident Märten Ross ja Webmedia juhatase esimees Taavi Kotka.

MAIK PALTS

Politiikakujundamise-
ja õigusosakonna jurist

Euroopa Komisjon soovib üle vaadata senised tubakatoodete aktsiisi põhimõtted ja määrad

Euroopa Komisjoni (EK) algatatud tubakaaktsiisi direktiivide muutmise eelnõus soovitatakse teha mitu olulist ühenduse õigusaktide muudatust, eesmärgiga ajakohastada ja lihtsustada olemasolevaid eeskirju ning muuta need läbipaistvamaks ning integreerida neisse rahvatervise aspekte.

Täiendavalt puudutavad ettepanekud ka (sigarettide keeramiseks mõeldud) peeneks lõigatud suitsetamistubaka aktsiisimaksude ühtlustamist sigarettide aktsiisimaksudega.

SIGARETTIDE AKTSIISI MIINIMUM- MÄÄRAD SUURENEVAD JÄRK-JÄRGULT

Üks osa EK ettepanekust näeb ette suurendada järk-järgult sigarettidele kehtestatud aktsiisi miinimummäärasid. Ettepanekule lisatud selgitustes on märgitud, et sigarettide tarbimine vähenes Euroopa Liidus aastatel 2002–2006 pisut enam kui 10%. Samal perioodil tõusid sigarettide aktsiisimaksud keskmiselt umbes 33%. EK soovib siinkohal aga tubakatoodete tarbimist veelgi piirata. Arvestades Maailmapanga arvamust, on nõudluse 10% vähenemiseks vaja 25% hinnatõusu. Sellest lähtuvalt on EK arvamusel (ja võtnud eemärgiks), et miinimummäära tõstmine 90 euronit 1000 sigaretti kohta kõigi sigarettide puhul ja 63%ni kaalutud keskmisest hinna puhul tooks tõenäoliselt kaasa nõudluse

vähendamise keskmiselt 10%. Selleks ongi ettepanekus nähtud ette maksumäärade tõstmine järk-järgult järgmise viie aasta jooksul, et jõuda kavandatud tasemeni hiljemalt 31. detsembriks 2013. Võttes arvesse asjaolu, et mõnes liikmesriigis ei ole veel lõppenud neile liitumislepingutega antud ülemineku periood, pikendatakse nende riikide puhul riigi õigusesse ülevõtmise perioode olenevalt allesjäänud ülemineku perioodidest ühe või kahe aasta võrra.

PEENESTATUD TUBAKA MIINIMAALNE MAKSUMÄÄR ÜHTLUSTATAKSE SARNASELT SIGARETTIDEGA

Teiseks oluliseks sammuks soovib EK ühtlustada sigarettide keeramiseks mõeldud peeneks lõigatud tubaka minimaalne maksumäär järk-järgult sigarettide maksumääraga. Kooskõlas sigarettide aktsiisi miinimummäärade ja struktuuriga tehakse ettepanek kehtestada ka peeneks lõigatud tubaka puhul kohustuslik koguseline ja väärtuseline miinimumnõue. Et järgida peeneks lõigatud tubaka

ja sigarettide maksustamise vahelist kaks kolmele suhet, soovitakse määrata koguseliseks miinimummääraks 43 eurot kilogrammi kohta ja väärtuseliseks miinimummääraks 38%. Mainitud kaks kolmele suhte rakendamise korral ja arvestades kavandatavat sigarettide maksutõusu, suureneks peeneks lõigatud tubaka miinimummäär viie aasta jooksul vastavalt 60 euronit ja 42%ni.

TUBAKATOODETE DEFINITSIOONID MUUTUVAD

Kolmanda suurema muudatusena kavandatakse mitmete tubakatoodete definitsiooni muutmist. Sigarettide määratluse muutmise vajadus on EK hinnangul tekkinud asjaolust, et turule on tulnud uusi tooteid, mis oma parameetrite poolest võimaldavad sama tubakakoguse korral ja sisuliselt samale tootele rakendada erinevaid maksusummasid. Hetkel kehtivate põhimõtete kohaselt, kui tubakarulli pikkus ilma filtri või lipsuta on üle 9 cm, kuid mitte rohkem kui 18 cm, arvestatakse seda aktsiisiga maksus-

tamisel kahe sigaretina, ja kolme sigaretina siis, kui tubakarulli pikkus filtri või lipsuta on üle 18 cm, kuid mitte rohkem kui 27 cm jne. Sigarettidelt arvestatava aktsiisimaksu vähendamiseks on turule toodud väidetavalt aga uusi tooteid, mis koosnevad 18 cm pikkustest rullidest ja eraldi filtertorudest. Rullid lõigatakse hiljem kolmeks tükiks ning sisestatakse filtertorudesse. Selle tagajärjel maksustatakse näiteks kolme sigaretti kahe sigaretina. Kirjelatud suundumuse lõpetamiseks soovib EK näha, et selliseid tubakarulle arvestatakse kahe sigaretina, kui selle pikkus filtri või lipsuta on üle 9 cm, kuid vähem kui 12 cm ja kolme sigaretina siis, kui see on pikem kui 12 cm, kuid mitte pikem kui 15 cm jne.

Kõigil, kes soovivad Euroopa Komisjoni ettepaneku ning selle juurde kuuluva selgitusega põhjalikumalt tutvuda, on võimalik seda teha tavapäraselt läbi Kaubanduskoja kodulehe www.koda.ee. Eelnõu tekst on allalaaditav majanduspoliitika aktuaalsete teemade rubriigist.

MAIT PALTS

Politiikakujundamise-
ja õigusosakonna jurist

Uus hasartmängumaksu seadus mõjutaks oluliselt kaubanduslike loteriide korraldamist

Rahandusministeerium on koostanud äsja uue hasartmängumaksu seaduse eelnõu ning on kogumas eelnõu kohta arvamusi. Uue seaduse koostamise üks põhjuseid on hetkel veel riigikogu menetluses olev uus hasartmänguseadus, millega riigikogu ilmselt pärast suvepuhkust ka aktiivselt edasi töötab ja tõenäoliselt vastugi võtab.

LÜHIDALT

Kaubanduslikel loteriidel maksuobjektiks saaks olema võidufond ja maksumääraks 18%. Kui võidufondi kuulub asi või rahaliselt hinnatav õigus, lähtutakse võidufondi arvutamisel selle harilikust väärtusest.

•••

Hinnangute järgi toovad hasartmängumaksu määrade muudatused riigieelarvesse lisatulu vähemalt 265 miljonit krooni aastas.

•••

Eelnõu kehtestab maksumäärad ka mängulaudadele, osavõtmängu mänguautomaatidele, loteriidele, totole, kaughasartmängudele ning õnnemänguturniiridele.

•••

Seadus reguleerib ka seda, kuidas toimub maksu tasumine ja deklareeri mine, milline on maksustamisperiood ning kuidas laekunud maksu kasutatakse.

EELNÕU MAKSUSTAB REA UUSI HASARTMÄNGULIIKE

Kui hasartmänguseaduse eelnõu sellisel kujul vastu võetakse nagu see hetkel menetluses on, muutub senine hasartmängude regulatsiooni üsna palju. Seetõttu on kindlasti põhjust kõnealuse hasartmängumaksu seaduse eelnõu koostamiseks. Küsimus on aga see, kas kõik maksumuudatused ka põhjendatud on. Uue hasartmängumaksu seaduse oluliseimateks teemadeks on uute hasartmänguliikide maksustamine (nt kaubanduslikud loteriidid), senise mänguautomaatide maksustamise süsteemi muutmine, hasartmängumaksust laekunud summade jaotamise põhimõtete muutmine, mänguautomaatide maksumäära tõstmine ning erinevate loteriide maksumäära võrdsustamine. Nagu mainitud, on eelnõu koostatud ilmse arvestusega, et riigikogu menetluses olev hasartmänguseadus sellisel kujul nagu see hetkel on, ka vastu võetakse. Juhul kui hasartmänguseaduse eelnõus peaks tehta-

ma põhimõttelisi muudatusi, tähendaks see ilmselt muudatusi ka käsiteldavas maksuseaduse eelnõus.

MAKSUOBJEKTIS SAAB VÕIDUFOND, MAKSUMÄÄRAKS 18%

Kaubanduslikel loteriidel saaks maksuobjektiks olema võidufond ja maksumääraks 18%. Võidufondi määratlemist reguleerib paljuski hasartmänguseaduse eelnõu, kuid maksumäär on puhtalt hasartmängumaksu seaduse reguleerida. Hasartmänguseaduse eelnõu kohaselt on kaubanduslik loterii kauba või teenuse pakkuja kauba või teenuse müügi edendamiseks või kauba, teenuse või nende pakkuja reklaamimiseks korraldatav klassikaline või kiirloterii, mille võidufond ületab 10 000 eurot ja jääb alla 100 000 euro. Võidufond on hasartmängu tulemusel mängijatele antavate võimalike võitude rahaliste väärtuste summa. Kui võidufondi kuulub asi või rahaliselt hinnatav õigus, lähtutakse võidufondi arvutamisel asja või rahaliselt hinnatava õiguse harilikust väärtu-

sest. Seega, kui kaubandusliku loterii võidufond on näiteks üks miljon krooni, tuleks eelnõu kohaselt hasartmängumaksuks tasuda 180 000 krooni.

Viidatud maksumäär 18% ei ole mitte juhuslikult sarnane kehtiva käibemaksumääraga, sest just läbi selle on eelnõu koostajad põhjendanud, miks kaubanduslike loteriide maksumäär peaks olema 18%. Põhjendus ise on järgmine: „*Sellise maksumäära kehtestamise põhjuseks on see, et kaubandusliku loterii korraldaja jaoks on sisuliselt tegu reklaamiga ning järelikult käibemaksuseaduse mõttes ettevõtlusega seotud kuluga ning seega sellelt saab makstud käibemaksu tagasi. Seega on põhjendatud võidufondi maksustamine käibemaksumääraga samaväärsel tasemel.*”

Toodud põhjendust analüüsid esimesel küsitaval, kas sellest ühe maksumäära kehtestamiseks piisab. Samuti on ilmselt põhjust pikemalt analüüsida, kas võidufondi absoluut-suurus kaubanduslike loteriide maksuobjektina on põhjenda-

tud või mitte. Võidufondi maksumisele tuleks eelnõu kohaselt maks tasuda sõltumata sellest, kas ja kui suures ulatuses võite üldse välja võeti.

MAKSUMÄÄRADE MUUDATUSED TOOVAD LISATULU RIIGIEELARVESSE

Eelnõule lisatud hinnangute järgi toovad hasartmängumaksu määrade muudatused riigieelarvesse lisatulu vähemalt 265 miljonit krooni aastas. Kui kaubanduslike loteriide puhul ei ole mõju peetud võimalikuks hinnata, siis ainuüksi mänguautomaatide maksumäära tõusuga seniselt 7000 kroonilt 10 000 kroonile (rakendus alates 2010) kaasneks 210 miljoni lisakrooni laekumine.

Lisaks mainitud mänguautomaatide ja kaubanduslike loteriide maksumääraga kehtestab eelnõu maksumäärad veel mängulaudadele, osavusmängu mänguautomaatidele, loteriidele, totole, kaugasartmängudele ning õnnemänguturniiridele. Nendest viimased kaks ja kaubanduslikud loteriid oleksid hasartmängumaksuga maksustatud esmakordselt.

Peale maksuobjektide ja maksumäärade reguleerib hasartmängumaksu seadus aga veel mõndagi muud - kuidas toimub maksu tasumine ja deklareerimine, milline on maksustamisperiood ning kuidas laekunud maksu kasutatakse. **K**

Eelnõuga saab lähemalt tutvuda Koja kodulehel www.koda.ee.

PETER GORNISCHEFF
Teenuste direktor

Kaubanduskoja teenused ettevõtjatele

Alanud on uus ärihooaeg ja sellega seoses kutsu me kõiki liikmeid Koja poolt pakutavaid teenuseid aktiivselt kasutama. Alljärgnevalt lühiülevaade meie teenustest.

Koda korraldab koolitusi ja seminare, sealhulgas sihtturu-seminare, kus konkreetsest riigist pärit eksperdid tutvustavad oma riigi ettevõtluskeskkonda ja koostöövõimalusi. Toimuvate ürituste kohta leiata täpsema info Koja kodulehel www.koda.ee kalendris.

Huvi korral aitame ettevõtjaid partnerite otsingul välisriikides. Näiteks on võimalik saada loetelu kohalikest ettevõtjatest, kes Teid huvitavas valdkonnas tegutsevad. Samuti on Koja liikmetel võimalik saada informatsiooni üksteise tegevuse kohta.

Kaubanduskoda külastab aastas ca 10 ärilegatsiooni erinevatest riikidest ning valdkondadest - peenmehaanikast kuni metalli- ja toiduainete tööstuseni. Meie ülesanne on organiseerida neile kohtumisi Eesti ettevõtjatega. Samuti korraldame välisfirmadele, kes otsivad endale Eestist koostööpartnereid, kontaktpäevi eelregistreeritud kohtumistega. Kui olete Koja liige, siis oskame soovitada just Teid!

Koda korraldab visiite välis-teenustele ja osalemist välis-

näitustel ja messidel, mille eesmärgiks on aidata leida Eesti firmadele uusi kontakte. Meie partneriks visiitide ettevalmistamisel on kohalikud Kaubanduskojad ja teised ettevõtlusorganisatsioonid. Tänu headele sidemetele messikorraldajatega ja aastatepikkusele kogemusele, pakume oma abi välismessil või näitusel osalemiseks. Kaubanduskoda on ka Kölni ja Stockhomi messide ametlik esindaja Eestis.

Koda osutab väliskaubandusteenuseid, väljastades kaubandus- ja nntarvete tootmis- ja kaubandus- ning ATA märkmikke. ATA märkmik on rahvusvaheline tollidokument, nntarvete kaubapass, mis lihtsustab kaupade liikumist selliste kaupade puhul nagu näituse eksponaadid, kaubandus- ja professionaalsed töövahendid.

Koda osutab ka väliskaubandus-, õigus- ning EL alast konsultatsiooniteenust. Meilt saab nõu nii väliskaubanduse ja tolliprotseduuride kohta, ELiga seotud küsimustes kui ka juriidilist nõu ja abi.

Koda aitab Teid kurssi viia hankepakkumistega Euroopas. ELis avaldatakse päevas ca 600 hankepakkumist. Meie kasutada on andmebaas, milles saame teha just Teie ettevõttele sobiva filtri ja edastada info Teid huvitavate hankepakkumiste kohta.

Koda on Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Ameti (EUR-OP) ametlik müügiesindaja Eestis ning Baltimaades. Samuti esindame ICC trükiseid. ICC väljaanded käsitlevad väga erinevaid teemasid, kattes nii pangandus- ja finantssektori kui ka rahvusvahelise arbitraaži, rahvusvahelise kaubanduse/õiguse jms seonduvaid küsimusi. Ettevõtjate hulgas on ICC trükised tuntud eelkõige heade käsiraamatutena.

Pakume oma liikmetele võimalust edendada ettevõtmisi ja leida uusi kliente, paigutades reklaami Koja Teatajasse või selle vahelehele ja avaldades oma koostöösoovi liikmete sooduspakkumiste kataloogis aadressil www.koda.ee Reklaami saab avaldada ka Koja kodulehel bannerina või e-infolehes.

Koja teenuste nimekirjast leiab ka võimaluse üürida meie ruume, kus saab läbi viia erinevaid üritusi. Võimalik on valida viie erineva suurusega ruumi vahel: konverentsisaal (50 kohta), nõukogu saal (18 kohta), suur keldrisaal (40 kohta), väike keldrisaal (15 kohta), kamina- ja klaassaal (25 kohta). **K**

Täpsema info teenuste ja nende hindade kohta leiata Kaubanduskoja koduleheküljelt www.koda.ee teenuste rubriigist.

Kasvatage ettevõtte arvel seisvat raha üleöö!

Üleöödeposiidiga on Teil võimalus teenida varadele suuremat lisa võrreldes arvelduskonto intressiga. SEB pakub kõige laiemat erinevate valuutade üleöödeposiidi valikut ning konkurentsivõimelist intressimäära.

Sõlmige üleöödeposiidi leping oma kliendihalduri juures või lähimas pangakontoris.

Lisainfo 66 55 444 või www.seb.ee

SEB

TIINA TŠATŠUA
EBSi õppejõud

Omas majas omad reeglid ehk räägi inimesega!

Mõni aeg tagasi helistas mulle minu hea tuttav ja teatas muu jutu sees, et laupäeval läheb aiavastuvõtule ja otsib selle peo tarbeks efektset kübarat ja sobilikus toonis kindaid. Minu ironilise küsimuse peale, et kas kübarana käsitleb ta vihmavarju, vastas tema, et tobedatele provokatsioonidele ta ei vasta.

LÜHIDALT

Teha võib nii ja naa. Kuidas täpselt, sõltub ikka ja alati pererahvast. Peaasi, et kõigil oleks tore. Külalisele on kõige tähtsam, et pererahvas kutset edasi andes selge sõnaga ütleks või kirja paneks millega on tegemist.

...

Oma kodus võite teha nii nagu teile sobib, külas olles aga käitute nii nagu seal tavaks. Nutikas külaline võtab pererahva käitumisstiili omaks ja kohaneb sellega.

...

Hea pererahvas on see, kes oma külaliste soove, maitset jne arvestades oskab peo planeerida nii, et kõik end mõnusa tunneksid.

...

Ärge unustage külalistele juhi-seid jagamast, näiteks lauda palumast.

A IAVASTUVÕTT VÕI GRILLIPIDU? AMETLIK VÕI MITTEAMETLIK?

Nali naljaks, aga juba laupäeva hilisõhtul oli ta taas telefonil ja täis püha viha. Nead abikaasaga ja veel mõned „naiivsed” olid tõsiselt võtnud kutset aiavastuvõtule ja sellele vastavalt ka riietunud, ikka heledasse ülikonda ja kaunisse suvekostüümi koos kübara ja kinnastega. Kohale jõudes võttis neid vastu mõnusates lühikestes suvepükstes ja spordisärkides paljasjalgne pererahvas, kes rõõmsameelselt külalistele rasvast tilkuvad ribikondid pihku pistis ja head tuju soovis. Võib ainult ette kujutada, kuidas tundis end minu tuttav oma kõrgekonsalistes murukamarasse takerduvates kingades, pitsilistes kinnastes ja heledas kostüümis, millele ta paari esimese minuti jooksul oli saanud plekid tilkuvat kastmelt, kallistavalt pererahva järeltulijalt ja ringitormavalt ülisõbralikult koerakutsikalt. Abikaasal oli lihtsam, orienteerudes olukorras, riputas ta pintsaku ja lipsu toolileenile, tegi särgil mõned

nööbid lahti ja keeras varrukad üles ja pidu võis alata.

Mis mul talle lohutuseks öelda oli, et meil siin koduses Eestis on esialgu veel paljud asjad hägused ja nii me oma asju vahel korraldamegi, ajades segi ametliku ja mitteametliku elu, püüdes olla peen ja ikka kuskilt raamatust loetu või nähtud filmi järgi ette kujutada, et meil tuleks ka nii teha. Meis on ju suur soov ja unistus olla nagu filmis - kaunid aiapaviljonid, mahe muusika, pokaal šampanjat, hääletult liikuvad hallipäised kelnerid, kaunilt rõivastatud külalised, valitud vestlus. Millegipärast esimesel hetkel ei taha me meenutada ka filmis nähtut - pisike tagaaed, liha grilliv peremees ja salatit valmistav pererahvas, külalised mõnulemas aiatoolidel seljas mõnusad suverõivad paljad jalad pikalt ette sirutatud. Mõnus on.

Järeldus iseenesest lihtne, teha võib nii ja naa, kuidas täpselt, sõltub ikka ja alati pererahvast. Peaasi, et kõigil oleks tore.

Külalisele on kõige tähtsam, et pererahvas kutset edasi andes selge sõnaga ütleks või kirja paneks, millega on tegemist. Aias võib ju korraldada tõeliselt uhke vastuvõtu ja siis on omal kohal ka kaunis riietus ja kaunilt kaetud laud uhke servii-siga. Sellisel peol aga ei pakuta toitu, mille valmistamine või söömine võib külalise riietele „unustamatu” jälje jätta. Seega tuleb alati kõik põhjalikult läbi kaaluda ja mõista et üks pidu on alati tervik ja mosaiigi kokkupanek nõuab teatud vilumust, muidu on küll detailid, aga pilti kokku ei tule. Mõnusa aiapeoga oma sõpradele saame aga kõik hakkama, kui võtame eeskujuks kas või sajanditepikkuse jaaniõhtu traditsiooni ning kujundame oma peo vastavalt sellele.

NUTIKAS KÜLALINE KOHANEB PERERAHVA KÄITUMISSTIILIGA

Kaasajal on lootusetult hägustunud mõisted, mis veel mõni aeg tagasi täpselt tähendusd omasid. Nii mõnuleb seltskond liha grillides ja nimetab seda piknikuks ning katab aialaua tavalise lõunasöögiaga,

„Kohale jõudes võttis neid vastu mõnusates lühikestes suvepükstes ja spordisärkides paljasjalgne pererahvas, kes rõõmsameelselt külalistele rasvast tilkuvad ribikondid pihku pistis ja head tuju soovis.”

nimetades seda pidulikuks vastuvõtuks. Korralik kaasmaalane, kes on raamatust läbi lugenud vastavad peatükid ja käinud loengut kuulamas, ei saa enam millestki aru. Kus siis on need lubatud kindlad reeglid ja tavad?

Lohutuseks võin öelda, et igal pererahval on need kindlasti olemas, aga nii nagu on erinevad meie kodud, nii erinevad ka seal olevad kombid ja väljakujunenud traditsioonid ning nutikas külaline võtab pererahva käitumisstiili omaks ja kohaneb sellega. Oma kodus võite teha nii nagu teile sobib, külas olles aga käitute nii nagu seal tavaks. Hea pererahvas on lihtsalt see, kes oma külaliste soovet, maitset jne arvestades oskab peo planeerida nii, et kõik end mõnusalt tunneksid.

Kuna me kõik varem või hiljem ka väga headest asjadest tüdime, tahame end ja ka oma külalisi millegagi üllatada ja tavaliselt otsustatakse siis põneva ja eksootilise toidu kasuks. Ebamugavaks muutub aga asi siis, kui me ei tea, kuidas

saada hakkama meetripikkusena tunduvate spagettide, austrikarpide või suure merevähiga. Samas ju tahaks proovida ja kogeda. Ärge siis muretsege, vaid paluge endale appi asjatundja. Mõelge kui huvitav oleks peale tavapärase söömise, joomise kuulata ka juttu kultuurist, kust toit pärineb ja selgeks saada, kuidas seda süüakse. Asjatundjana saab käsitleda kas või puhkusereisilt naasnud sõpra, kes endale külastatud maast selge ülevaate saanud. Meie sõpruskonnal on kaunis tava, et kui keegi kuskil reisil on olnud, vaadatakse koos pilte ja räägitakse nähtust. Sinna juurde kuulub ka võimalikult külastatud maa stiilis valmistatud toit ja käitumine. Pererahvas teeb kutseid saates ära suure töö, andes kaasa ka lühikese õpetuse, kuidas peol käituda ja mida selga panna. Päril vaimustav on olnud muidu nii kammitsetud eestlasi näha endast kujutamata näiteks usbekke või norakaid. Loomulikult eeldab see, et kõik seltskonnas mängivad kaasa ja keegi ei ole enda arvates nii peen, et talle see ei sobi. Meie seltskonnas on välistatud

ka kelkimine ja kadestamine. Samas pean vajalikuks öelda, et eelmise aasta parimaks tunnisitati Setumaa reisiõhtu. Polegi vaja kaugele minna, et midagi vahvat ise kogeda ja sõpradega jagada. Sarnaselt võib teha ka stiilipidusid, kas või tõesti ehtsa pikniku, lihagrillimispeo, aiavastuvõtu jne. Kõik see eeldab aga põhjalikku ettevalmistust ja kogu seltskonna soovi kaasa mängida.

Mida siis ikkagi teha, kui sooviks külalisi kutsuda ja pidu pidada?

- Pange kirja, mis on teie peo eesmärk (sünnipäev, sõprade kokkutulek).
- Vastavalt eesmärgile mõelge läbi, mismoodi kogu üritus võiks toimuda, mida ja millal teete, kas saate hakkama oma perga või peate korraldamisel sõpradelt või kogunud tegijatelt abi paluma?
- Koostage endale pisike õhtu läbiviimise spikker, kus on kirjas mis toimub, mis järjekorras, millal peate avakõne, millal palute külalised lauda ja kuidas kogu õhtu ära lõpetate.

Eestimaal ootavad külalised kannatlikult, millal enamus kohal on ja peremees kõne ära on pidanud. Kui soovite nii, pole siin midagi valesti, lihtsalt hoolitsege, et külalistel midagi teha oleks, andke neile näiteks suve(sügis)booli maitsta, korraldage oma maja või aia tutvustav jalutuskäik, nooleviskevõistlus vms. Kõne pidamine pole üldse kohustus, lihtsalt ärge unustage külalistele juhi-seid jagamast, näiteks lauda palumast. NB! Juhul, kui te endas kindlad ei ole aga võõraid korraldamise juurde ei taha, küsige kogunud tegija käest konsultatsiooni. Väldite võimalikke piinlikke olukordi ja hoiate kokku raha.

Järgneb...

Ootan Teie küsimusi e-postiaadressil tiina@goodwin.ee.

Artiklis on kasutatud käsiraamatut „Etikett töö ja kodus” (autorid Tiina Tšatšua ja Mati Lukas).

INNOVATSIOONIVEERG:

toote- ja teenuse- uuenduste kajastaja

Innovatsiooniveerg valmib koostöös innovatsioonikeskusega INNOEUROPE. Keskus on loodud selleks, et pakkuda ettevõtete toodete/teenuste ja protsesside arendajatele ideid ning inspiratsiooni oluliste uuenduste algatamiseks ja teostamiseks. Rubriigis edastatakse teavet uute toodete ja teenuste ning ärimudelite kohta Eestist, kuid ka laiast maailmast. Innovatsiooniveerg on infoallikas kõigile neile, kes soovivad teada saada, mida uut ja põnevat toodete/teenuste arendajad Eestis teevad, ning avastada võimalusi, kuidas oma töös uuendusi ellu viia.

Loe teisi uudiseid
www.innoeurope.eu

PIIRE POTISEPP
Innovatsioonikeskuse
InnoEurope tegevjuht

Tiit Elenurm on EBS ettevõtluse õppetooli juhataja, kes tegutseb ka juhtide koolitaja ja konsultandina ettevõtluse, innovatsiooni ja teadusjuhtimise valdkondades. Ta on esimeste innovaatikaalaste raamatute autor Eestis, praeguseks on Tiit kirjutanud ühtekokku 112 juhtimisalast publikatsiooni.

Miks on toodete ja teenuste planeerimine oluline ja kes peaksid antud protsessi kindlasti kaasatud olema?

Ettevõtte ressursid on piiratud ja tõsisema tootearenduse puhul tuleb teha valikuid, millest toodete arendamisesse eelkõige panustada. Planeerimine aitab ressursside säästmiseks projekte õigesti valida.

Läbimõeldult kavandatud arendusprotsess võimaldab konkurente turul ennetada.

Läbimõeldult kavandatud arendusprotsess võimaldab

Kuidas tooteid ja teenuseid edukalt planeerida?

Seekordses innovatsiooniveerus toome Teieni intervjuu Tiit Elenurmega, kes vastab toodete ja teenuste planeerimisega seotud küsimustele.

konkurente turul ennetada. Kõige tähtsam on nende inimeste kaasamine ja arendustiimis kokkuviiimine, kes omavad teavet turutrendide ja tehnoloogiate kohta ning suudavad tootmist praktiliselt ümber korraldada ja kvaliteeti tagada.

Millised on tüüpilisemad ohud, mis võivad tekkida tootearendusprotsessi jooksul?

- Arendusprojekti osalejad ei ole motiveeritud, igapäevased ülesanded söövad arendustööks vajaliku aja.
- Puudub tootearenduse eestvedaja, kes oleks korraga pädev nii tehnoloogilistes kui turunduslikes küsimustes.
- Toote sihtgrupp ei ole täpselt määratletud - ei ole selge, milliste tarbijate milliseid probleeme uus toode peaks lahendama.
- Toote kasutamist ei toeta vajalik teavitamine ja lisateenused.

- Toote turuletoomine venib ja konkurendid jõuavad ette.

Palun tooge mõni näide heast tootearendusest!

Heaks tootearendusnäiteks võib pidada probiootilised piimhappbakterid sisaldavaid Dr. Helluse jogurteid ja jogurtijooke just seetõttu, et siin on saavutatud biotehnoloogiliste uuringute tulemuste seostamine turuga. Kuigi selle kaubamärgiga rahvusvahelise edu saavutamiseks ja ka Eestis suurema turuosa kinnistamiseks tuleb turunduse veelgi rohkem panustada.

Loodame, et teadvustades Tiit Elenurme poolt välja toodud tootearendusprotsessis ilmneva võivaid tüüpilisi ohte, on Teie ettevõttes nende vältimine lihtsam. InnoEurope soovib Teile edu toodete planeerimisel. Samuti julgustame Teid oma ettevõtte uutest toodetest/teenustest teada andma, et saaksime neist juba järgmistes innovatsiooniveergudes kirjutada.

HEA PÄRASTLÕUNA

10. septembril Kaubanduskojas

Tallinna Ettevõtlusamet

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda korraldab koostöös Tallinna Ettevõtlusametiga Hea Pärastlõuna infopäeva, kus tutvustatakse Singapuri edukaid koostöökogemusi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) ja teiste majandusharude vahel ja antakse ülevaade Eestis tehtust ning edasistest plaanidest sektorivahelistest arendustegevustest klatriarenduse vaatevinklist. Infopäev leiab aset 10. septembril kell 14.00–18.00 Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn).

Hea Pärastlõuna peaesineja on Singapuri Infotehnoloogia Liidu president Pek Yew Chai, kes räägib oma ettekandes IKT sektori rollist Singapuri majandusmodelis ning toob maailmataseme näiteid uute teenuste/toodete arendamisel. Hr Pek Yew Chai viibib Eestis InnoEstonia kutsel ja temaga on võimalus kohtuda 10. korda toimuval Telekommunikatsiooni- ja infotehnoloogiafoorumil Visioonist lahendusteni 11.–12. septembril Pärnu Kontserdimajas. Lisainfo www.innoeurope.eu. Koolituspäeva moderaator on Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor Siim Raie.

- 14.00-14.10 Sissejuhatus Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektorilt Siim Raielt
- I. Näited Singapurist**
- 14.10-14.50 Singapuri edulood IKT ja teiste majandusvaldkondade koostöönaidete põhjal – Pek Yew Chai- Singapuri Infotehnoloogia Liidu president (ettekanne inglise keeles)
- 14.50-15.00 Küsimused külalisele
- II. Näiteid Eestist**
- 15.00-15.30 Eesti teel infoühiskonda – Urmas Kõlli ITL president, AS Datel
- 15.30-16.00 E-tootmine (IKT ja masina-metalli-elektronikatööstuse vaheline arendusprojekti tutvustamine) – Jüri Riives EML juhatuse esimees, OÜ Technoconsult
- 16.00-16.30 Logistikasektori IT-projektid: E-veoseht (IKT ja logistikasektori koostööarendused) – Mait Marran, Eesti Logistikaühing, AS Stora Enso Mets
- 16.30-17.00 IKT ja mööbli/puidutööstuse edasised võimalikud koostööprojektid - August Kull Mööblitootjate Liit, OÜ Brainteam
Diskussioon
- 17.15-18.00 Vastuvõtt Kaubanduskojas

Osalustasu on Koja liikmele 300 krooni ja mitteliikmele 450 krooni (lisandub käibemaks). Palume kindlasti eelnevalt registreeruda!

Lisainfo ja registreerimine:

LIINA LAINEN

Tel: 604 0083 • E-post: liina@koda.ee

Soome äripartnerina – kuidas avada uksi

16. oktoobril Kaubanduskojas

Sõna saavad:

- Jaakko Kalela, Soome Vabariigi suursaadik Eestis
- Kristi Karelsohn, Eesti Vabariigi suursaatkond Helsingis
- Pilvi Põdramägi, Finpro Tallinn
- Kalle Pedak, Hedman Partners
- Indrek Tammeaid, Helsingi Ülikool
- Petri Niskanen, Niskanen Baltic
- Valdar Liive, EAS Helsingi

Täpsema informatsiooni programmi kohta leiate Kaubanduskoja kodulehelt www.koda.ee sündmuste kalendrist. Peale seminari toimub vastuvõtt Soome Suursaatkonnas, Kohtu 4, Tallinn. Osavõtutasu Kaubanduskoja liikmetele 300 krooni, mitteliikmetele 450 krooni. Lisandub käibemaks.

Lisainfo ja registreerimine:

LIINA LAINEN • Tel: 604 0083 • E-post: liina@koda.ee

Hispaania metallitootjad otsivad koostööpartnereid Eestis

Pakume Eesti ettevõtjatele võimalust kohtuda tuntud Hispaania metallitootjatega 17. oktoobril Tallinnas, Eesti Kaubandus-Tööstuskojas, aadressil Toom-Kooli 17.

Kontaktpäeval osalemine on Eesti ettevõtetele tasuta, kuid nõuab eelregistreerimist. Kohtumised toimuvad personaalselt, kindla ajagraafiku alusel. Üks kontaktkohtumine kestab kuni 30 minutit. Kõik alltoodud koostööpakkumistest huvitatud Eesti ettevõtjad on oodatud.

Hispaania ettevõtjate visiiti korraldab Eesti Kaubandus-Tööstuskoda koostöös Hispaania Terastoodete Eksportijate Assotsiatsiooniga (Spanish Association of Steelworkers Exporters www.siderex.es).

Täiendava informatsioon ja kontaktpäevale registreerimine:
LIINA PELLO • Tel: 604 0091 • E-post: liina.pello@koda.ee

Kontaktpäeval osalevad alljärgnevate Hispaania ettevõtete esindajad:

- **Global Steel Wire**

(www.globalsteelwire.com)

Firma Global Steel Wire on Euroopa üks suurimaid metalltraadi tootjaid. Üle 60% kogutoodangust läheb ekspordiks Euroopasse, USA-sse jne. Global Steel Wire otsib tema toodangust huvitatud koostööpartnereid Eestis. Ettevõtte on eriti huvitatud kontaktidest Eesti firmadega, kes tegelevad metalli külmvormimisega (*cold-drawing*, *cold heading*).

- **Recubrimientos Plasticos**

(www.replasa.es)

Tegemist on Hispaania juhtiva ettevõttega, mis toodab värvkattega või plastikkattega terasplaate, mida kasutatakse näiteks metalluste, metallkatuste, õuemööbli, laeva- ja paadipaneelide, liftide ja muude toodete valmistamisel.

- **Hierros y Transformados S.A.**

(www.hierrosytransformados.com)

Ettevõtte toodab torusid, kinnitusrihmu, liiste ja profiilplaate, mida kasutatakse raud- ja terashoonete (ladude) ehitamisel, metallseinte- või katuste ehitamisel.

- **Sidenor Industrial**

(www.sidenor.com)

Ettevõtte toodab terastooted ja tooteid roostevabast terasest, metallsulameid, k.a. kõrgsulaterast jne, mida kasutatakse sõidukite metallosade valmistamisel, erinevate metalltoodete ja tootmisseedmete valmistamisel jne.

- **Siemens Vai Metals Technologies**

(www.siemens-vai.com)

Ettevõtte valmistab teras- ja rauatooteid, alumiiniumtooteid, liiste, torusid, lõõre ja palju muud. Tooteid kasutatakse erinevate metalltoodete valmistamisel, torustiku paigaldamisel ja lõõride väljahitamisel jne.

Äriviisit Valgevenesse

3.-7. november 2008

Kaubanduskoda korraldab koostöös Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega Eesti firmadele 3.-7. novembrini äriviisiid Valgevenesse. Külastame Minskit. Programmis on kontaktkohtumised ning äriseminar Minski Kaubanduskojas, külaskäik Eesti konsulaarosakonda, ekskursioonid ettevõtetesse ja vabamajandustsooni, tutvumine Valgevene vabaõhumuuseumi ning sealse rahvusrestoraniga, linnaekskursioon, ühised lõunasöögid.

Individuaalsete kontaktide korraldamiseks tuleb ettevõttel täita ankeet, mille saate Kaubanduskoja teenuste osakonnast. Ootame teie aktiivset osavõttu!

Lisainfo: VIIVE RAID • Teenuste osakonna projektijuht • Tel: 604 0080 • E-post: viive@koda.ee

Elmia

11.–14. novembrini Jönköpingis

Novembris toimub Rootsis Jönköpingi linnas iga-aastane allhankemess Elmia Sub-contractor (www.elmia.se/subcontractor/), mis on suurim sellelaadne mess Põhja-Euroopas. Mess hõlmab masina-, metalli-, plastmassitööstust, elektroonikat jpm. Eesti ettevõtjad on riikliku ühisstendiga Elmia messil osalenud juba kümme korda.

Messil on esindatud järgmised valdkonnad:

- toormaterjalid ja pooltooted;
- tooted ja komponendid;
- seadmed ja tööriistad;
- tootmismeetodid ja töötlemine;
- teenused ja organisatsioonid.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda organiseerib 2008. aastal Elmia allhankemessil Eesti ettevõtjate hallis B03:18 ühisstendi, mille suuruseks jäi 84 m². Kokku registreerus 7 ettevõtjat. Osavõtumaks eksponeerimisele: pind 2890 kr/m² + 25% VAT (1700 SEK + 25% VAT). Kataloogitasu on 3400 krooni + 25% VAT (2000 SEK + 25% VAT).

Pinnarendi ja kataloogi eest esitab Elmia messikeskus igale stendistile 90 päeva enne messi otse arve. Iga firma saab pärast messi tagasi taotleda 25% käibemaksu, mis katab osaliselt ja tagantjärele ettevõtte reisikulud. Kaubanduskoda esitab vastavalt ettevõtte soovidele ja vajadustele reisipaketi arve. EAS tasub näituse järgmiste teenuste eest: kindlustus, elekter, Internet, mööbel, stendi kujundus, ülesehitus, transport, stendistide voldik ning tehniline abi kohapeal.

Registreerimine on lõppenud.

Lisainfo: LIIS LIIVUJA

Tel: 604 0081 • E-post: liis@koda.ee

Registreerimine lõppenud!

EST 2008: Ökoturism

Ökoturismi valdkonna kontaktkohtumised 20.–22. novembrini Shanghais

Projekti toetab EU – Asia Invest Programm, mille ülesandeks on toetada ELi ja Aasia vahelist koostööd ning suurendada kahe regiooni kaubavahetust ja investeeringute mahtu. Üritusel saab koguda teavet sihtturgude kohta ning arendada koostööd ökoturismi valdkonnas tegutsevate Aasia ettevõtjatega. Kohtumisgraafikute koostamisel arvestatakse ettevõtja individuaalseid kohtumissoove ning ettevõtja eesmärke. Kohtumised toimuvad messi China International Travel Mart (vt ka: www.citm.com.cn) raames 20. ja 21. novembril.

Osalemise eelised:

- Sihtriigi turu-uuring
- Kaks päeva kontaktkohtumisi graafiku alusel
- Infoseminar
- Teie firma profiil avaldatakse tasuta projekti kodulehel ja kataloogis
- Tasuta tõlgiteenused kohtumiste ajal
- Kaks ööd korraldaja valitud hotellis Shanghais
- Tasuta lõuna- ja õhtusöök programmi raames
- Tasuta bussitransfeer hotellist messikeskusesse ja tagasi
- Abi reisi planeerimisel ja majutuse broneerimisel

Üritusele on oodatud 30 osalejat Euroopast ning 80 osalejat Aasiast. Projektis võivad osaleda reisikorraldajad, teenusepakkujad ja konsultatsioonifirmad, varustuse tarnijad, hotellide ehitajad ning säästvate transportilahenduste pakkujad, kes on seotud öko- ja säästva turismiga jne. Täpsem info www.italasia.it/est2008.

Lisainfo:

LIIS LIIVUJA • Tel: 604 0081 • E-post: liis@koda.ee

Seminar 24. septembril Pärnus:

Asjaajamine ja dokumendihaldus kaasaegses organisatsioonis

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Pärnu esindus korraldab kolmapäeval, 24. septembril kell 10.00–16.15 Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžis (Ringi 35) ettevõtete ja avaliku sektori asutuste sekretäridele, juhiabidele, kantseleijuhatajatele ja bürootöötajatele seminari „Asjaajamine ja dokumendihaldus kaasaegses organisatsioonis”. Seminaril anname teadmisi hästi toimivast dokumendisüsteemist organisatsioonis ja praktilisi oskusi dokumentide korrektseks vormistamiseks. Õpetame ametikirjade koostamise põhimõtteid ja anname ülevaate uuest kirjastandardist. Lektor on Tiiu-Reet Körven, Tallinna Tehnikaülikooli dokumendihalduse õppejõud, raamatu „Dokumendihaldus” autor.

Käsitlevavad teemad:

- Kaasaegne dokumendihaldus
  - Dokument
  - Dokumendi omadused
- Asjaajamise õiguslik regulatsioon
  - Seadused: arhiiviseadus; avaliku teabe seadus; digitaalallkirja seadus
  - Vabariigi valitsuse määrused: arhiivieskiri; asjaajamiskorra ühtsed alused
  - Standardid: EVS-ISO 15489:2004 – dokumendihaldus; EVS 882-1:2006 – kiri ja e-kiri
  - Riigikantselei juhendid
  - Rahvusarhiivi juhised
- Asjaajamise ja dokumendihalduse ülesanded juhtimisaparaadis
  - Ülesannete kiire ja täpne täitmine
  - Haldussuutlikkuse tagamine
- Organisatsiooni dokumendisüsteem
  - Organisatsiooni normdokumendid: asjaajamiskord; dokumentide loetelu; arhivaalide loetelu
- Dokumendi elukäik
  - Aktiivne tsükkel
  - Poolaktiivne tsükkel
  - Passiivne tsükkel
  - Arhivaalide loetelu koostamine
- Ametikirja ja e-kirja koostamine (EVS 882-1:2006)
- Näited ja praktilised tööd

Osavõtutasu Kaubanduskoja liikmetele 750, mitteliikmetele 1350 krooni, lisandub käibemaks. Hinnas sisalduvad teabematerjalid ning lõuna ja kohvipausid.

Lisainfo ja registreerimine:

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Pärnu esindus
Tel: 443 0989 • E-post: kati@koda.ee

KA Konsultatsioonid

Koolitused/konsultatsioonid eraisikutele/gruppidele

7 kärbest ühe hoobiga:

- Isiklik analüüs – *life coaching* (enesearendus – elustiil, mõtlemine, toitumine, füüsiline tegevus)
- Suhtlemistreeningud (enesekehtestamine, edukas konfliktilahendus jms)
- Esinemis-, juhtimis- ja koolitaja kompetentside arendamine
- Töötajate arendusplaani, koolitamise ja motiveerimise
- Teenindusanalüüs, efektiivistamine (töötajad, värbamine, ruumid, teenuste/toodete pakkumine, kliendikirjad jms)
- Koolitusreisid Hispaanias Tenerife palmide all
- Tervisekoolitus „Hõivatud, kuid heas vormis ja õnnelik!”

Sõnasta ise teema ja rätsepatööna valmib just

Sinu ootustele vastav koolitusprogramm!

Võta ühendust, kui soovid tõeliselt tegeleda iseenda, ettevõtte personali või teeninduse arendamisega.

www.KaKonsultatsioonid.ee

E-post: info@KaKonsultatsioonid.ee • Tel: 513 2444

„Kuidas olla oma töös

loov ja innovaatiline?“

Koolitussari „Ettevõtluse eduks“

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja eestvedamisel koostöös Eesti Panga, Arengufondi, Eesti Konjunktuuriinstituudi, Tartu Ülikooli Ettevõtluskeskusega ja SA Innove, algab üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste majandusõpetajatele suunatud koolitussari „Ettevõtluse eduks“.

Koolituspäeva esimeses pooles uurime viimaseid arenguid majanduses. Esinevad asjatundjad Eesti Arengufondist, Eesti Pangast, Eesti Konjunktuuriinstituudist. Koolituspäeva teine pool on praktilisema suunitlusega - „Kuidas olla oma töös loov ja innovaatiline?“ - erinevate projektide raames valminud õppematerjale, uusi õppemeetodeid jne. tutvustavad Tartu Ülikooli Ettevõtlusekeskus ja SA Innove.

Koolitussarja toetab
Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeerium

KOOLITUSPÄEVAD TOIMUVAD:

24. septembril kell 10.00 – 17.00

Võru Kutsehariduskeskuses, Väimelas;

25. septembril kell 10.00 – 17.00

Tartu Kutsehariduskeskuses, Kopli 1;

1. oktoobril kell 10.00 – 17.00

Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses,
Kutse 13, Jõhvis;

2. oktoobril kell 10.00 – 17.00

Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis,
Mõdrikul;

29. oktoobril kell 10.00 – 17.00

Olustvere Teenindus- ja Maamajandus-
koolis, Olustvere lossis;

30. oktoobril kell 10.00 – 17.00

Järvamaa Kutsehariduskeskuses
Säreveres;

19. novembril kell 10.00 – 17.00

Haapsalu Kutsehariduskeskuses,
Ehitajate tee 3 Uuemõisas;

20. novembril kell 10.00 – 17.00

Pärnumaa Kutsehariduskeskus,
Niidupargi 8,12.

KOOLITUSPÄEVA OSALUSTASU:

150,- krooni (+km)

sisaldab koolituspäeva toitlustamist.

REGISTREERIMINE:

www.koda.ee

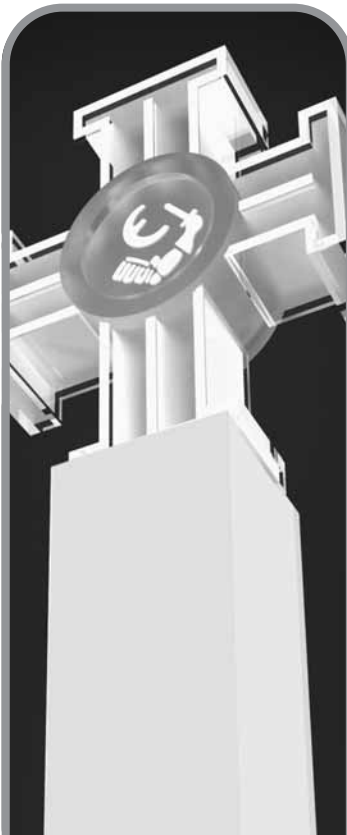
E-post: tiia@koda.ee

LISAINFO:

Tiia Randma

Tel: 604 0065

E-post: tiia@koda.ee

Toeta Vabadussõja võidusamba rajamist!

Oma annetuse saad teha Vabaduse Monumendi Sihtasutuse arveldusarvetele:

221037774285 Hansapank
10220074488017 SEB

Iga annetaja nimi lisatakse toetajate nimekirja, mis asetatakse monumendi ehitamisel nurgakivisse. Annetajate nimekiri avaldatakse ka veebilehel www.vabadusemonument.ee. Iga annetaja saab mälestuseks Vabadusristi kujutisega rinnamärgi.

Oma annetusega saad osaks ajaloost!

RIIGIHANKETEATED

Inglismaa

- Hange reoveetorustiku, kanalisatsioonitorude, toruliitmikute ostmiseks. Osalemistaotluste tähtaeg 29.09.2008. Kood 2075
- Hange südamestimulaatorite, nende osade, lisaseadmete ja defibrillaatorite ostmiseks. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 26.09.2009. Kood 2076
- Hange plastist mõõtjapõruse karpide ostmiseks. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 25.09.2008. Kood 2077
- Ostetakse mõõte-, kontroll-, katse- ja navigatsiooninstrumente ja -seadmeid. Pakkumiste tähtaeg 10.10.2008. Kood 2078
- Meditsiiniliste voodide tarne. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 26.09.2008. Kood 2079
- Hange kasutatud sõidukite ostmiseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 4.11.2008. Kood 2080
- Ostetakse juhtpaneele. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 29.09.2008. Kood 2081
- Ostetakse hingamisaparaate tuletõrjajatele. Osalemistaotluste tähtaeg 29.09.2008. Kood 2082
- Hange kahvelaadurite, tööveokite, raudteejaamade madeltraktorite, tõste-, teisaldus-, laadimis- ja mahalaadimismasinat ostmiseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 13.10.2008. Kood 2083

Soome

- Hange tehisläätsede ostmiseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 6.10.2008. Kood 2084

- Ostetakse puitu, saematerjali, puitkilpi ja spooni. Pakkumiste tähtaeg 17.10.2008. Kood 2085
- Hange rehvide ostmiseks. Tähtaeg 15.10.2008. Kood 2086
- Ostetakse mehaanilisi jõumasinaid. Tähtaeg 15.10.2008. Kood 2087
- Hange arvutite ostmiseks. Tähtaeg 22.09.2008. Kood 2088

Prantsusmaa

- Hange tolmuimeja-pühkimis-sõidukite ostmiseks. Pakkumiste tähtaeg 10.10.2008. Kood 2089
- Hange presentkatte ostmiseks. Pakkumiste esitamise tähtaeg 14.10.2008. Kood 2090
- Ostetakse puuvilju ja kõögivilju. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 15.10.2008. Kood 2091
- Hange parkimisautomaatide ostmiseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 17.10.2008. Kood 2092
- Hange kaitsevarustuse, ühekordse kasutusega meditsiiniliste ja hematoloogiliste tarbekaupade (v.a keemilised tarbekaupad), ühekordsete kindade ostmiseks. Pakkumiste tähtaeg 21.10.2008. Kood 2093
- Ostetakse plastist prügikotte. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 21.10.2008. Kood 2094
- Saksamaa nisu- ja rukki-jahutootja otsib vastastikust koostööd. Kood 12072
- Läti toidulisandite tootja otsib müügiesindajat. Kood 12073
- Leedu kontorimööbli tootja otsib edasimüüjaid. Kood 12074
- Leedu välimänguväljakute, puhkealade jne projekteamisbüroo otsib tootjat ja pakub edasimüügiteneuseid. Kood 12075
- Kreeka spiraalkonveierite tootja otsib edasimüüjat või koostööpartnerit. Kood 12076
- Luksemburgi logistikaettevõtte pakub koostööd. Kood 12077
- Poola tsemenditootja otsib kemikaalitootjat (*plasticizing chemicals*). Kood 12078
- Bulgaaria ettevõtte otsib koostööpartnerit bioväetise tootmishase asutamiseks. Kood 12079
- Kreeka edasimüüja otsib koostööd kütte- ja ventilatsiooniseadmete tootjat. Kood 12080
- Hispaania nõustamisfirma pakub teenuseid toiduainetööstusega tegelevatele firmadele, kes soovivad siseneda Hispaania turule. Kood 12081

Täpsem info:
LEA AASAMAA

Tel: 604 0090

E-post: lea@koda.ee

Täpsem info:
JULIA MALEU

Tel: 604 0082

E-post: julia@koda.ee

Lugupeetud liikmed, kasutage Kaubanduskoja reklaamiteenuseid!

Kaubanduskoja liikme staatus annab muu hulgas ka eelised meie reklaamiteenuste tellimisel. Kaubanduskoja teabekanalite kaudu on lihtne ja soodne enast ja oma teenuseid/tooteid teistele liikmetele tutvustada ja pakkuda. Võimalused ja hinnad (Eesti kroonides ja sisaldavad käibemaksu) on alljärgnevad:

Hind (kroon)	Liikmele	Mitteliikmele
Reklaami kaasapanek		
Teatajaga		
1 A4 (210 x 297 mm)	6490	Ei osutata
Brošüür (kuni 50g)	8850	Ei osutata

Reklaam Teatajas

Värviline

1 lk (210 x 297 mm)	6490	7670
2/3 lk (210 x 193 mm)	5310	6490
1/2 lk (210 x 146 mm)	4130	5310
1/3 lk (210 x 94 mm)	3304	4484

Must-valge

1 lk (210 x 297 mm)	5310	6490
2/3 lk (210 x 193 mm)	4130	5310
1/2 lk (210 x 146 mm)	3304	4484
1/3 lk (210 x 94 mm)	2124	2950

Reklaam Internet

Reklaamtekst e-folehes (kuni 700 tähemärki)	3540	4720
Reklaambänner kodulehel www.koda.ee (468 x 60 pxls), 7 päeva	2360	3540

Lisainfo:

PIRET SALMISTU

Turundusdirektor
Tel: 604 0060
E-post: piret@koda.ee

KADRI LIIMAL

Toimetaja
Tel: 5236146
E-post: kadri@koda.ee

ÕNNITLEME AUGUSTIKUU JUUBILARE!

110

LIVIKO AS
liige alates 1925

40

HARJU ELEKTER AS
liige alates 1989

20

BALTLINK AS
liige alates 1999
T.R.TAMME AUTO OÜ
liige alates 1998
TALLINNA
DIAGNOSTIKAKESKUS AS
liige alates 2000

15

AP TRADING AS
liige alates 2004
BALT-HELLIN AS
liige alates 1997
BALTI KAUBAD JA
TEENUSED AS
liige alates 1995
DECORA AS
liige alates 2003
EUROKATUS OÜ
liige alates 1998
FARM PLANT EESTI AS
liige alates 1995
GERHARD OÜ
liige alates 2005
INDAUTO OÜ
liige alates 1998
INEST MARKET AS
liige alates 2005
JU METALL AS
liige alates 1993
KRISLING AS
liige alates 2000
OLYMPIC CASINO EESTI AS
liige alates 1998
PSH GRUPP OÜ
liige alates 2002
RSTA AS
liige alates 2001
RÖDL & PARTNER OÜ
liige alates 1997

SB KESKKÜTTESEADMED AS

liige alates 1996

VBH ESTONIA AS

liige alates 1997

ÄRIEKSPERDI AS

liige alates 1995

10

AAMEX OÜ
liige alates 1999
DATA PRINT OÜ
liige alates 2006
DATA PRINT OÜ
liige alates 2008
HC BETOON AS
liige alates 1999
HÖSNER OÜ
liige alates 2003
INFOWEBI AS
liige alates 2000
INTOPEX AS
liige alates 2000
LÖUNATRANSPORT OÜ
liige alates 2005
MAKRON ESTONIA OÜ
liige alates 2002
MERIGEN OÜ
liige alates 2002
POSTIMEES AS
liige alates 2006
REBUCO OÜ
liige alates 2003
REPAL-E OÜ
liige alates 2002
SCANDINAVIAN AIRLINES
SYSTEM DENMARK-NORWAY-
SWEDEN EESTI FILIAAL
liige alates 2007
SIA CAPAROL BALTICA
EESTI FILIAAL
liige alates 2005
TALU MANAGEMENT
GROUP OÜ
liige alates 1998
TINITSA KONSULTATSIOONI-
BÜROO OÜ
liige alates 2001
VMF ESTONIA OÜ
liige alates 2000

BCS Koolitus

IT- alased koolitused ja konsultatsioonid juhtidele, kasutajatele ja spetsialistidele.

Kuidas saavutada parem ühksteisemõistmine äri ja IT vahel?

2-päevane IT vaatega kursus juhtimisest
IT eest vastutajatele

- IT kui tootlikkuse tõstmise tööriist.
Euroopa Liidu ettevõtete tootlikkuse kasvust tuleneb ligi 40% IT rakendamisest. Samas on Eesti tootlikkus üks Euroopa Liidu madalamaid.
- Ärijuhtimise mõtteviisi ja juhtimismeetodite rakendamine IT-s.
- Konkreetsete IT juhtimise tööriistad ja –meetodid – „et IT saaks lõpuks aru, mida äri neilt soovib“.
IT-inimesed mõtlevad tehnoloogia keeles, juhid ärikeeles. Reeglina ei saada arugi, et teine mõtleb teistes kategooriates. Ometi on sõnaraamat olemas ja kergesti omandatav.

SEMINARI JUHENDAB:

Ants Sild,^{Phd}

BCS Koolituse strateegilise juhtimise ja IKT rakendamise lektor/konsultant. Baltic Computer Systems juhatuse esimees.

TOIMUMISE AEG JA KOHT:

30. september – 1. oktoober 2008
BCS Koolituse koolituskeskus aadressil
Ahtri 10 B Tallinnas

INFO JA REGISTREERIMINE:

BCS Koolitus
Tel: 6998155
kool@bcs.ee
www.bcskoolitus.ee

**Kutsume Teid registreeruma kohe,
sest kohtade arv on piiratud!**

30 000 ulmeodavat lennupiletit ootavad omanikke!

KURESSAARE	al 484*
HELSINGI	al 691*
VILNIUS	al 691*
KURESSAARE-STOCKHOLM	al 891**
KOPENHAAGEN	al 989*
STOCKHOLM	al 989*
OSLO	al 989*
LONDON	al 1189*
HAMBURG	al 989*
MINSK	al 1389*
KIIEV	al 1389*
MÜNCHEN	al 1189*
VIIN	al 1189*
FRANKFURT	al 1189*
DUBLIN	al 1389*
BRÜSSEL	al 1489*
MILANO	al 1289*
MOSKVA	al 1491*
BARCELONA	al 1824*
PARIIS	al 1824*
ROOMA	al 1824*

* Ühe suuna hind algusega Tallinnast ostes pileti Estonian Airi kodulehelt. Hind sisaldab kõiki makse ja tasusid.

** Ühe suuna hind algusega Kuressaarest ostes pileti Estonian Airi kodulehelt. Hind sisaldab kõiki makse ja tasusid.

Kiirusta ostma! Kampaaniahinnad kehtivad kuni 16. septembrini või kuni pileteid jätkub.

\$ OSTUJUHTIMISE AASTAKONVERENTS 2008 CATMAN

**24. september 2008
Clarion Hotell Euroopa**

O\$TUJUHTIMI\$E AASTAKONVERENTSI 2008 teema CATMAN on lühend kategooriajuhtimisest inglise keeles (Category Management). Tegemist on Eestis veel sisuliselt tundmatu, ent kasvavalt olulise kaasaegse strateegilise ostujuhtimise ning jaekaubanduse juhtimistehnikaga. Esinevad kuus maailmatasemel välislektorit. Konverentsi toetab IFPSM (International Federation of Purchasing and Supply). Detailne programm, esinejate tutvustused ja registreerumistingimused kodulehel www.sensei.ee

**Info ja registreerumine:
www.sensei.ee või sensei@sensei.ee**

